

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/78/2008

CZY JEST SPOŁECZNE PRYZWOLENIE NA ZAKUP NOWYCH SAMOLOTÓW RZĄDOWYCH?

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

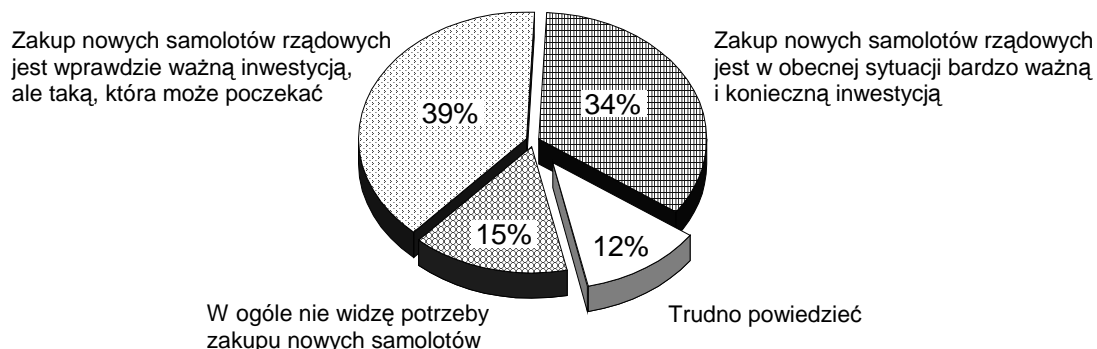
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

O tym, że samoloty służące do przewozu osób sprawujących najważniejsze funkcje państwowe są wyeksploatowane, można się przekonać słysząc co jakiś czas (już od wielu lat) o różnego rodzaju usterkach tych maszyn, komplikujących lub wręcz uniemożliwiających podróże zagraniczne prezydenta, premiera oraz członków rządu. Pojawia się pytanie, czy zamiast kupować nowe samoloty rozwiązaniem mogłoby być na przykład wykorzystywanie do oficjalnych wizyt zagranicznych zwykłych samolotów rejsowych. Po wizycie premiera Donalda Tuska w Stanach Zjednoczonych pomysł ten wydaje się co najmniej kontrowersyjny, zwłaszcza zdaniem polityków opozycji, którzy takiemu rozwiązaniu zarzucają m.in. obniżanie prestiżu państwa. Polacy są jednak, jak wynika z naszych badań¹, znacznie mniej krytyczni w ocenie takiej formy podróżowania VIP-ów, choć jednocześnie przyznają, że zakup nowych samolotów rządowych jest potrzebny.

Blisko trzy czwarte dorosłych Polaków (73%) uważa, że zakup nowych samolotów rządowych to istotna inwestycja, jednak o tym, że w obecnej sytuacji jest ona konieczna i nie powinna być dłużej odwlekana, przekonany jest tylko co trzeci (34%). Pozostali (39%) sądzą, że z jej realizacją można jeszcze poczekać. Ci, którzy w ogóle nie widzą potrzeby zakupu nowych samolotów dla rządu, stanowią 15% ogółu, a co ósmy respondent (12%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (215) zrealizowano w dniach 11–14 kwietnia 2008 roku na liczącej 1101 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. W ZWIĄZKU ZE ZŁYM STANEM TECHNICZNYM POLSKICH SAMOLOTÓW RZĄDOWYCH CO JAKIŚ CZAS MÓWI SIĘ O POTRZEBIE ZAKUPU BARDZIEJ NOWOCZESNYCH MASZYN. CO PAN(I) SĄDZI NA TEN TEMAT?

Zwolennicy jak najszybszego zakupu nowych samolotów dla rządu to częściej mężczyźni niż kobiety, mieszkańcy największych miast, osoby najlepiej wykształcone (zwłaszcza kadra kierownicza i inteligencja) oraz najlepiej sytuowane i dobrze oceniające warunki materialne swoich gospodarstw domowych. Potrzeby zakupu nowych maszyn nie dostrzegają natomiast nieco częściej kobiety niż mężczyźni, a ponadto osoby z wykształceniem podstawowym i zasadniczym zawodowym, uzyskujące najniższe dochody *per capita* i najgorzej oceniające sytuację materialną swoich rodzin (zob. tabele aneksowe).

Na opinie w tej kwestii wpływa również zainteresowanie polityką. Badani, którzy w dużym lub bardzo dużym stopniu interesują się życiem politycznym, w większości (73%) sądzą, że zakup nowych samolotów jest konieczną inwestycją. Wśród średnio zainteresowanych sprawami politycznymi liczba osób podzielających ten pogląd jest o połowę mniejsza (37%), a wśród niewiele interesujących się polityką lub w ogóle nią niezainteresowanych – jeszcze mniejsza (20%).

Tabela 1

Zainteresowanie polityką	W związku ze złym stanem technicznym polskich samolotów rządowych co jakiś czas mówi się o potrzebie zakupu bardziej nowoczesnych maszyn. Co Pan(i) sądzi na ten temat?			
	Zakup nowych samolotów rządowych jest w obecnej sytuacji bardzo ważną i konieczną inwestycją	Zakup nowych samolotów rządowych jest wprawdzie ważną inwestycją, ale taką, która może poczekać	W ogóle nie widzę potrzeby zakupu nowych samolotów	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże lub bardzo duże	73	20	5	2
Średnie	37	44	12	6
Niewielkie lub żadne	20	39	22	19

W elektoratach partyjnych konieczność zakupu nowych samolotów rządowych dostrzegają przede wszystkim zwolennicy SLD i PO. Natomiast stosunkowo najbardziej negatywnie nastawieni do takiej inwestycji pozostają potencjalni wyborcy PiS i PSL oraz osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	W związku ze złym stanem technicznym polskich samolotów rządowych co jakiś czas mówi się o potrzebie zakupu bardziej nowoczesnych maszyn. Co Pan(i) sądzi na ten temat?			
	Zakup nowych samolotów rządowych jest w obecnej sytuacji bardzo ważną i konieczną inwestycją	Zakup nowych samolotów rządowych jest wprawdzie ważną inwestycją, ale taką, która może poczekać	W ogóle nie widzę potrzeby zakupu nowych samolotów	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	43	40	12	5
PSL*	34	43	17	6
PiS	37	36	18	9
SLD*	49	38	5	8
Niezdecydowani	24	48	13	15
Niegłosujący	28	36	19	17

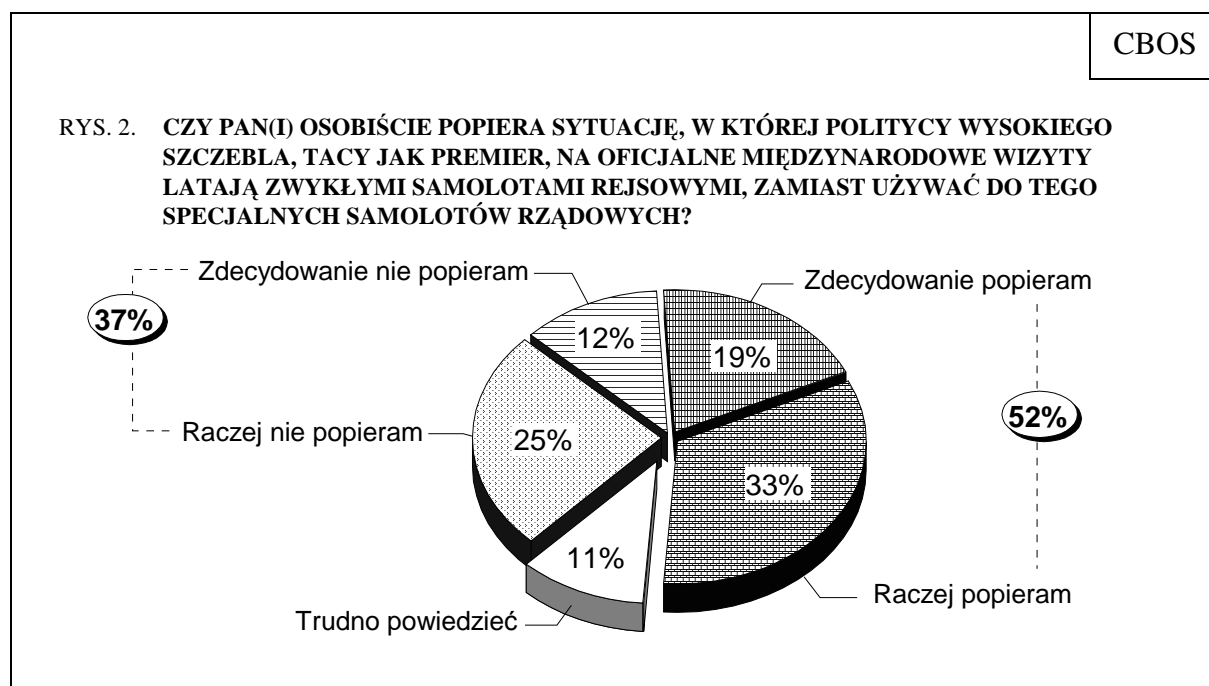
* Dane dotyczące tych elektoratów należy traktować ostrożnie z uwagi na niskie ich liczebności w badanej próbie

Istotne znaczenie w tym względzie ma również ocena obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce. Respondenci wystawiający noty pozytywne wyrażają przyzwolenie na zakup nowych samolotów dla rządu zdecydowanie częściej niż ci, którzy w ocenie stanu polskiej polityki i gospodarki pozostają krytyczni.

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację [...] w Polsce?	W związku ze złym stanem technicznym polskich samolotów rządowych co jakiś czas mówi się o potrzebie zakupu bardziej nowoczesnych maszyn. Co Pan(i) sądzi na ten temat?			
	Zakup nowych samolotów rządowych jest w obecnej sytuacji bardzo ważną i konieczną inwestycją	Zakup nowych samolotów rządowych jest wprawdzie ważną inwestycją, ale taką, która może poczekać	W ogóle nie widzę potrzeby zakupu nowych samolotów	Trudno powiedzieć
	w procentach			
– polityczną				
Dobra	53	33	8	6
Ani dobra, ani zła	34	41	13	12
Zła	28	43	21	8
Trudno powiedzieć	10	30	20	40
– gospodarczą				
Dobra	46	36	11	7
Ani dobra, ani zła	30	44	14	12
Zła	27	38	26	9
Trudno powiedzieć	29	22	10	39

Jak się okazuje, mimo dość dużego przyzwolenia na zakup nowych samolotów dla VIP-ów ponad połowa Polaków (52%) nie ma nic przeciwko temu, żeby politycy wysokiego szczebla, tacy jak premier, na oficjalne wizyty zagraniczne latali zwykłymi samolotami rejsowymi, a nie rządowymi. Niemal co piąty (19%) jest wręcz zdecydowanym zwolennikiem takich rozwiązań. Sprzeciw wobec nich wyraża nieco ponad jedna trzecia ogółu badanych (37%), w tym tylko 12% bezwzględnie ich nie aprobuje. Co dziewiąty Polak (11%) nie ma sprecyzowanej opinii na ten temat.

Brakiem poparcia dla omawianej sytuacji wyróżniają się przede wszystkim zdecydowani zwolennicy zakupu nowych samolotów rządowych. Stosunkowo najczęściej są to mężczyźni, osoby z wyższym wykształceniem, dobrze sytuowane oraz te, które w znacznym stopniu interesują się polityką, a w potencjalnych elektoratach partyjnych – sympatycy SLD i PiS.

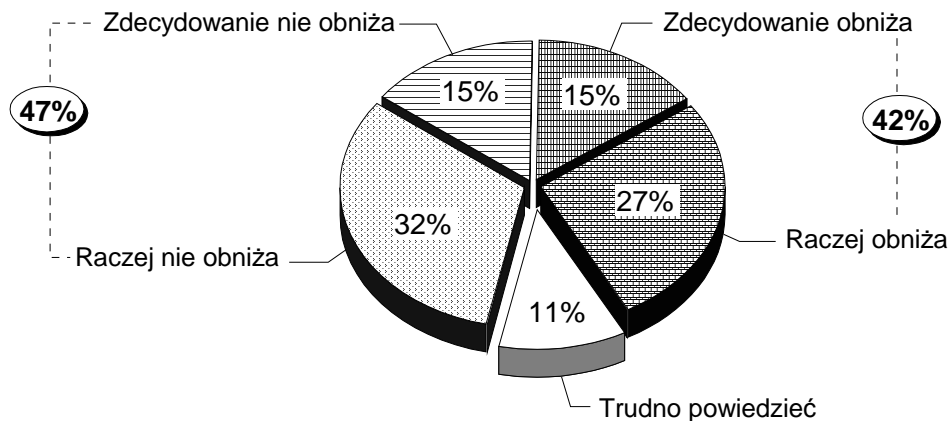
Tabela 4

Co Pan(i) sądzi na temat zakupu nowych samolotów rządowych?	Czy Pan(i) osobiście popiera sytuację, w której politycy wysokiego szczebla, tacy jak premier, na oficjalne międzynarodowe wizyty latają zwykłymi samolotami rejsowymi, zamiast używać do tego specjalnych samolotów rządowych?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zakup nowych samolotów rządowych jest w obecnej sytuacji bardzo ważną i konieczną inwestycją	33	61	6
Zakup nowych samolotów rządowych jest wprawdzie ważną inwestycją, ale taką, która może poczekać	64	29	7
W ogóle nie widzę potrzeby zakupu nowych samolotów	71	24	5
Trudno powiedzieć	39	16	45
Zainteresowanie polityką			
Duże lub bardzo duże	36	61	3
Średnie	54	40	6
Niewielkie lub żadne	54	29	17
Potencjalne elektoraty			
PO	55	38	7
PSL*	54	35	11
PiS	45	43	12
SLD*	45	51	4
Niezdecydowani	52	34	14
Niegłosujący	54	32	13

* Dane dotyczące tych elektoratów należy traktować ostrożnie z uwagi na niskie ich liczebności w badanej próbie

W ocenie skutków sytuacji, kiedy politycy wysokiego szczebla wykorzystują do oficjalnych wizyt zagranicznych zwykle samoloty rejsowe, Polacy są wyraźnie podzieleni. Blisko połowa (47%) uważa, że sytuacje takie nie wpływają na obniżenie prestiżu naszego kraju za granicą, ale tylko nieznacznie mniejsza liczebnie grupa (42%) jest przeciwnego zdania. Co dziewiąty badany (11%) nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, SYTUACJA, W KTÓREJ POLITYCY WYSOKIEGO SZCZEBŁA, NP. PREMIER, UDAJĄ SIĘ NA OFICJALNE WIZYTY ZAGRANICZNE ZWYKŁYMI SAMOŁOTAMI REJSOWYMI, A NIE SPECJALNYMI SAMOŁOTAMI RZĄDOWYMI, OBNIŻA PRESTIŻ NASZEGO KRAJU ZA GRANICĄ CZY TEŻ NIE?

Ci, którzy dostrzegają konieczność zakupu nowych samolotów rządowych, w zdecydowanej większości (62%) są przekonani, że korzystanie przez polityków w czasie oficjalnych wizyt zagranicznych z samolotów rejsowych nie służy państwu i obniża jego prestiż. Zdecydowanie natomiast nie podzielają tej opinii ci, którzy wydatkowanie państwowych pieniędzy na zakup nowych samolotów rządowych uznają za bezzasadne (73%).

Tabela 5

Co Pan(i) sądzi na temat zakupu nowych samolotów rządowych?	Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja, w której politycy wysokiego szczebla, np. premier, udają się na oficjalne wizyty zagraniczne zwykłymi samolotami rejsowymi, a nie specjalnymi samolotami rządowymi, obniża prestiż naszego kraju za granicą czy też nie?		
	Obniża	Nie obniża	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zakup nowych samolotów rządowych jest w obecnej sytuacji bardzo ważną i konieczną inwestycją	62	32	6
Zakup nowych samolotów rządowych jest wprawdzie ważną inwestycją, ale taką, która może poczekać	38	54	8
W ogóle nie widzę potrzeby zakupu nowych samolotów	20	73	7
Trudno powiedzieć	26	35	39

Przekonanie, że sytuacja, kiedy politycy wysokiego szczebla, np. premier, podróżują oficjalnie za granicę zwykłymi samolotami rejsowymi, obniża autorytet państwa, zależy również od stopnia zainteresowania polityką, a jeśli weźmiemy pod uwagę preferencje partyjne – dominuje w potencjalnym elektoracie PiS (50%).

Tabela 6

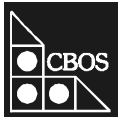
Zainteresowanie polityką	Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja, w której politycy wysokiego szczebla, np. premier, udają się na oficjalne wizyty zagraniczne zwykłymi samolotami rejsowymi, a nie specjalnymi samolotami rządowymi, obniża prestiż naszego kraju za granicą czy też nie?		
	Obniża	Nie obniża	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Duże lub bardzo duże	55	44	1
Średnie	44	49	7
Niewielkie lub żadne	37	46	17
Potencjalne elektoraty			
PO	43	52	5
PSL*	21	72	7
PiS	50	42	8
SLD*	42	54	4
Niezdecydowani	37	43	20
Niegłosujący	45	41	14

* Dane dotyczące tych elektoratów należy traktować ostrożnie z uwagi na niskie ich liczebności w badanej próbie

Společne przyzwolenie na zakup nowych samolotów rządowych wydaje się w znacznym stopniu sprzyjać realizacji takiej inwestycji. Wprawdzie większe wydatki z budżetu państwa na cele inne niż te, które bezpośrednio przekładają się na korzyści dla zwykłych obywateli, zawsze budzą kontrowersje (zwłaszcza tych najmniej zamożnych), zakup nowych samolotów jest zdaniem dużej części społeczeństwa sprawą nadrzędną, związaną z prestiżem państwa. Co istotne, decyzja o zakupie nowych samolotów może być z perspektywy rządzących o tyle bezpieczna, że przyzwolenie na nią nie koreluje bezpośrednio ze stosunkiem do rządu i premiera. Wyraża je również znaczna część osób szczególnie krytycznych wobec szefa rządu i jego gabinetu.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1. W związku ze złym stanem technicznym polskich samolotów rządowych co jakiś czas mówi się o potrzebie zakupu bardziej nowoczesnych maszyn. Co Pan(i) sądzi na ten temat? 1 - Zakup nowych samolotów rządowych jest w obecnej sytuacji bardzo ważną i konieczną inwestycją; 2 - Zakup nowych samolotów rządowych jest wprawdzie ważną inwestycją, ale taką, która może poczekać; 3 - W ogóle nie widzę potrzeby zakupu nowych samolotów

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	39	15	12	1100
Płeć					
Mężczyźni	41	40	12	6	524
Kobiety	27	38	18	16	576
Wiek					
18-24 lata	25	54	14	7	159
25-34	30	45	17	8	205
35-44	35	45	15	6	180
45-54	40	34	16	10	180
55-64	39	32	18	10	181
65 lat i więcej	33	27	12	27	195
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	36	18	18	410
Miasto do 20 tys.	34	43	13	11	151
20-100 tys.	37	42	12	9	215
101-500 tys.	38	42	15	5	170
501 tys. i więcej mieszk.	40	36	17	6	155
Wykształcenie					
Podstawowe	23	35	18	24	290
Zasadnicze zawodowe	35	36	19	10	282
Średnie	36	46	11	7	373
Wyższe	47	36	14	2	156
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	44	36	17	3	98
Prac. umysł. niż. szczebla	31	50	14	5	90
Pracownicy fiz.- umysł.	35	51	6	8	89
Robotnicy wykwalifikowani	36	41	12	10	131
Robotnicy niewykwalifik.	30	40	26	4	53
Rolnicy	28	40	16	17	33
Pracujący na własny rach.	41	44	13	2	41
Bierni zawodowo					
Renciści	30	37	16	17	106
Emeryci	37	27	14	22	252
Uczniowie i studenci	28	54	12	6	90
Bezrobotni	22	38	26	14	85
Gospodynie domowe i inni	44	28	26	2	33
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	39	41	12	7	155
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	32	45	18	4	75
sekt. pryw. poza rolnict.	36	45	13	6	279
prywatnym gosp. rolnym	25	38	18	18	43
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	25	39	28	9	66
301-500	32	44	14	10	104
501-900	34	36	15	15	236
901-1200	35	42	11	12	145
Powyżej 1200 zł	48	30	17	4	144
Ocena własnych war. mater.					
Złe	23	34	28	16	198
Średnie	33	40	12	14	528
Dobre	41	41	13	5	374
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	28	38	8	25	39
Raz w tygodniu	32	39	16	13	553
1-2 razy w miesiącu	37	39	13	11	199
Kilka razy w roku	36	40	16	8	198
W ogóle nie uczestniczy	37	40	18	5	110
Poglądy polityczne					
Lewica	42	37	18	4	126
Centrum	34	46	13	6	323
Prawica	42	39	12	6	355
Trudno powiedzieć	20	33	20	27	296

Tabela 2. Czy Pan(i) osobiście popiera sytuację, w której politycy wysokiego szczebla, tacy jak premier, na oficjalne międzynarodowe wizyty latają zwykłymi samolotami rejsowymi, zamiast używać do tego specjalnych samolotów rządowych?

(%)

	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	52	37	11	1100
Płeć				
Mężczyźni	49	43	8	524
Kobiety	55	32	13	576
Wiek				
18-24 lata	54	36	10	159
25-34	56	35	10	205
35-44	56	36	7	180
45-54	51	43	6	180
55-64	50	42	8	181
65 lat i więcej	45	33	21	195
Miejsce zamieszkania				
Wieś	51	34	15	410
Miasto do 20 tys.	55	31	14	151
20-100 tys.	53	40	7	215
101-500 tys.	50	48	3	170
501 tys. i więcej mieszk.	53	38	9	155
Wykształcenie				
Podstawowe	46	34	20	290
Zasadnicze zawodowe	58	33	8	282
Średnie	55	38	7	373
Wyższe	43	51	6	156
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	56	3	98
Prac. umysł. niż. szczebla	58	35	7	90
Pracownicy fiz. - umysł.	53	36	11	89
Robotnicy wykwalifikowani	60	31	9	131
Robotnicy niewykwalifik.	45	49	7	53
Rolnicy	48	34	18	33
Pracujący na własny rach.	61	35	4	41
Bierni zawodowo				
Renciści	56	31	13	106
Emeryci	48	37	15	252
Uczniowie i studenci	48	42	10	90
Bezrobotni	61	28	10	85
Gospodynie domowe i inni	41	49	10	33
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	43	50	7	155
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	52	39	9	75
sekt. pryw. poza rolnict.	58	36	6	279
prywatnym gosp. rolnym	52	28	20	43
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	47	40	13	66
301-500	47	47	6	104
501-900	54	35	11	236
901-1200	57	34	9	145
Powyżej 1200 zł	49	44	6	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	60	31	9	198
Średnie	49	38	13	528
Dobre	52	40	7	374
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	36	19	39
Raz w tygodniu	51	37	11	553
1-2 razy w miesiącu	54	37	8	199
Kilka razy w roku	56	37	7	198
W ogóle nie uczestniczy	47	39	14	110
Poglądy polityczne				
Lewica	59	40	1	126
Centrum	54	40	6	323
Prawica	51	43	7	355
Trudno powiedzieć	49	27	24	296

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja, w której politycy wysokiego szczebla, np. premier, udają się na oficjalne wizyty zagraniczne zwykłymi samolotami rejsowymi, a nie specjalnymi samolotami rządowymi, obniża prestiż naszego kraju za granicą czy też nie?

(%)

	Obniża	Nie obniża	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	47	11	1099
Płeć				
Mężczyźni	46	45	9	523
Kobiety	38	49	13	576
Wiek				
18-24 lata	43	50	8	159
25-34	43	50	7	205
35-44	40	50	11	179
45-54	45	43	12	180
55-64	43	48	10	181
65 lat i więcej	39	42	19	195
Miejsce zamieszkania				
Wieś	38	45	17	410
Miasto do 20 tys.	39	49	12	151
20-100 tys.	47	46	7	215
101-500 tys.	50	48	3	170
501 tys. i więcej mieszk.	39	52	9	153
Wykształcenie				
Podstawowe	40	40	20	290
Zasadnicze zawodowe	40	49	11	282
Średnie	43	51	6	371
Wyższe	47	48	5	156
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	47	3	98
Prac. umysł. niż. szczebla	37	56	7	90
Pracownicy fiz. - umysł.	46	42	12	87
Robotnicy wykwalifikowani	43	49	9	131
Robotnicy niewykwalifik.	45	35	20	53
Rolnicy	34	45	21	33
Pracujący na własny rach.	32	62	5	41
Bierni zawodowo				
Renciści	42	44	14	106
Emeryci	40	45	16	252
Uczniowie i studenci	51	45	4	90
Bezrobotni	32	55	13	85
Gospodynie domowe i inni	49	49	2	33
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	45	48	8	155
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	50	39	11	75
sekt. pryw. poza rolnict.	40	51	9	277
prywatnym gosp. rolnym	34	45	21	43
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	37	43	20	66
301-500	49	41	9	104
501-900	41	49	10	236
901-1200	39	51	9	145
Powyżej 1200 zł	46	47	8	142
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	52	13	198
Średnie	45	42	13	526
Dobre	41	52	7	374
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	42	14	39
Raz w tygodniu	39	48	13	553
1-2 razy w miesiącu	46	44	10	199
Kilka razy w roku	43	51	6	196
W ogóle nie uczestniczy	48	43	9	110
Poglądy polityczne				
Lewica	46	52	2	124
Centrum	42	51	6	323
Prawica	47	48	5	355
Trudno powiedzieć	34	40	26	296